

Rozwój miasta Opolą na prawym brzegu Odry rozpoczął się już w XII w. W 1217 r. książę Kazimierz I nadał miastu prawa miejskie (na prawie flamandzkim). W 1327 r. zostały one uzupełnione wg prawa średniego. Średnio-wieczna osada w ciągu XII i XIII w. uzyskała miejski kształt urbanistyczny. Pod koniec XIII w. książę Bolesław I Opolski otoczył miasto murami obronnymi z fosą, 5 bramami i basztami. Układ urbanistyczny miasta, tzn. rynek, szachownica ulic oraz place przy murach obronnych uczyniły z Opolą szczególnie ośrodek handlowy i administracyjny.

W 1615 r. wielki pożar strawił większość drewnianej zabudowy miasta. Zanim mieszkańcy odbudowali domy, miasto zostało ponownie zniszczone podczas wojny trzydziestoletniej. Zlokalizowany w północno-wschodniej części starego miasta plac św. Sebastiana w obecnej postaci powstał dopiero po pożarach i pożogach wojennych trwających w XVII i XVIII stuleciu.

Prawdopodobnie już w połowie XVII w. na placu św. Sebastiana stała karczma. Była ona położona bezpośrednio przy murach miejskich, w pobliżu bram miejskich Mikołajskiej i Gosławickiej. Zbudowano ją zapewne z drewna na kamiennej podmurówce, a wg przekazu F. Idzikowskiego miała także ka-

mienne piwnice służące do magazynowania towaru. Wiosną 1679 r. w oberży tej zmarł chory na dżumę cudzoziemiec. Zaraza szybko się rozprzestrzeniła i do końca 1680 r. spowodowała śmierć około 900 osób, tj. prawie połowy ówczesnych mieszkańców Opolą. Doszło do tego, że mieszkający na przeciwnym brzegu Odry zburzyli most, aby zaraza do nich nie dotarła. W 1680 r. budynek karczmy wyburzono i w jego miejsce postawiono kaplicę wotywną pw. św. Sebastiana – patrona chorych na choroby zakaźne i orędownika w czasie epidemii. Opolanie czcili św. Sebastiana 20 stycznia, a 16 sierpnia św. Rocha – patronów chroniących przed zarazą i chorobami zakaźnymi. W tych dniach odbywały się w mieście uroczyste procesje.

Współczesna zabudowa placu pochodzi z końca XIX i początku XX w. zapewne na reliktach dawnej zabudowy pobudowano obecne kamienice. W 1932 r. przebudowano kościół pw. św. Sebastiana. Otoczenie placu oraz jego funkcja zmieniły się zasadniczo po 1819 r., kiedy rozpoczęto wyburzanie murów obronnych miasta. Wówczas plac św. Sebastiana z obszaru handlowego stał się placem rekreacyjnym. Obecnie otrzymuje on nową „szatę” architektoniczną, ale funkcja rekreacyjna została zachowana.

Aa Aa ++

Plac św. Sebastiana – historyczny zakątek Opolą

Rozwój miasta Opolą na prawym brzegu Odry rozpoczął się już w XII w. W 1217 r. książę Kazimierz I nadał miastu prawa miejskie (na prawie flamandzkim). W 1327 r. zostały one uzupełnione wg prawa średniego. średnio-wieczna osada w ciągu XII i XIII w. uzyskała miejski kształt urbanistyczny. Pod koniec XIII w. książę Bolesław I Opolski otoczył miasto murami obronnymi z fosą, 5 bramami i basztami. Układ urbanistyczny miasta, tzn. rynek, szachownica ulic oraz place przy murach obronnych uczyniły z Opolą szczególnie ośrodek handlowy i administracyjny. Zabudowa XV-wiecznego placu, tak jak całego miasta, była drewniana.

W 1615 r. wielki pożar strawił większość drewnianej zabudowy miasta. Zanim mieszkańcy odbudowali domy, miasto zostało ponownie zniszczone podczas wojny trzydziestoletniej. Zlokalizowany w północno-wschodniej części starego miasta plac św. Sebastiana w obecnej postaci powstał dopiero po pożarach i pożogach wojennych trwających w XVII i XVIII stuleciu.

Prawdopodobnie już w połowie XVII w. na placu św. Sebastiana stała karczma. Była ona położona bezpośrednio przy murach miejskich, w pobliżu bram miejskich Mikołajskiej i Gosławickiej. Zbudowano ją zapewne z drewna na kamiennej podmurówce, a wg przekazu F. Idzikowskiego miała także kamienne piwnice służące do magazynowania towaru. Wiosną 1679 r. w oberży tej zmarł chory na dżumę cudzoziemiec. Zaraza szybko się rozprzestrzeniła i do końca 1680 r. spowodowała śmierć około 900 osób, tj. prawie połowy ówczesnych mieszkańców Opolą. Doszło do tego, że mieszkający na przeciwnym brzegu Odry zburzyli

most, aby zaraza do nich nie dotarła. W 1680 r. budynek karczmy wyburzono i w jego miejsce postawiono kaplicę wotywną pw. św. Sebastiana – patrona chorych na choroby zakaźne i orędownika w czasie epidemii. Opolanie czcili św. Sebastiana 20 stycznia, a 16 sierpnia św. Rocha – patronów chroniących przed zarazą i chorobami zakaźnymi. W tych dniach odbywały się w mieście uroczyste procesje.

W kolejnym wielkim pożarze w 1739 r., spłonęło 2/3 zabudowy miasta, oprócz domów mieszkalnych także ratusz, zabudowa klasztorów, budynki gospodarcze i produkcyjne m.in. browary, młyny i liczne warsztaty rzemieślnicze, spłonęła także cała drewniana zabudowa placu św. Sebastiana, nazywanego wtedy „Freier Platz”. Po tej tragedii pogorzelsko wokół placu uprzątnięto oraz wyburzono resztki spalonych domów, a plac uzyskał wówczas kształt zbliżony do obecnego. Zanim odbudowano domy, odbywały się na nim handel garnkami i targi bydłem.

Współczesna zabudowa placu pochodzi z końca XIX i początku XX w. zapewne na reliktach dawnej zabudowy pobudowano obecne kamienice. W 1932 r. przebudowano kościół pw. św. Sebastiana. Otoczenie placu oraz jego funkcja zmieniły się zasadniczo po 1819 r., kiedy rozpoczęto wyburzanie murów obronnych miasta. Wówczas plac św. Sebastiana z obszaru handlowego stał się placem rekreacyjnym. Obecnie otrzymuje on nową „szatę” architektoniczną, ale funkcja rekreacyjna została zachowana.

Krzysztof Spychała

Plac św. SEBASTIANA - historyczny zakątek Opolą

www.dladziedzictwa.org

Fundacja „Dla Dziedzictwa”

Ulotka wydana w ramach projektu pt. *Przebudowa placów miejskich w Opolu*, który Fundacja „Dla Dziedzictwa” realizuje w partnerstwie z Miastem Opolu w ramach umowy o dofinansowanie projektu nr RPOP.05.03.01-16-0037/16-00.

Opracowanie: Krzysztof Spychała
Zdjęcia: UM Opole, Fundacja „Dla Dziedzictwa”

Redakcja i korekta: dr Krzysztof Kleszcz
Opracowanie graficzne: Ewelina Skut
Wydawca: Fundacja „Dla Dziedzictwa”

St. Sebastian's Square – a historical corner of Opole

The development of the city of Opole on the right bank of the Oder River began as early as the 12th century. In 1217 Duke Casimir I granted the city rights (under the Flemish law). In 1327, they were supplemented according to the Środa law (a variety of the Magdeburg law). The medieval settlement in the 12th and 13th centuries was given an urban shape. At the end of the 13th century Prince Boleslaw I of Opole surrounded the city with a defensive wall with a moat, 5 gates and towers. The urban layout of the city, i.e. the market square, the grid of streets and squares at defensive walls made Opole a special trade and administrative center. The buildings of the 15th century square, just like the entire town, were wooden.

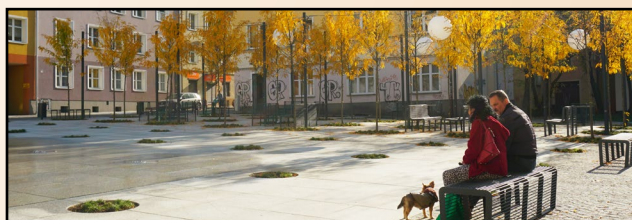
In 1615 a great fire consumed most of the wooden buildings of the town. Before the inhabitants rebuilt their homes, the town was once again destroyed during the Thirty Years' War. St. Sebastian's Square, located in the northeastern part of the old town, was created in its present form, only after the fires and wars that took place in the 17th and 18th centuries.

A tavern was located on St. Sebastian's Square most probably already in the middle of the 17th century. It was located directly at the city walls, near the Mikołajska and Gosławicka gates. It was probably built of wood on a stone foundation, and according to F. Idzikowski's account, it also had stone cellars for storing goods. In the spring of 1679 a foreigner suffering from the plague died in this inn. The plague spread quickly, and caused the death of around 900 people by the end of 1680, i.e. almost half of the inhabitants of Opole at that time. It happened that the people living on the opposite bank of the Oder River demolished the bridge to prevent the plague from reaching them. In 1680 the inn building was demolished and replaced by a votive chapel of St. Sebastian - the patron saint of infectious diseases and advocate at the time of the epidemic. The people of Opole worshiped St. Sebastian on 20 January, and St. Roch on 16 August - patron saints protecting against pests and infectious diseases. Solemn processions were held in the city on those days.

Two thirds of the town's buildings burnt down in another big fire in 1739. Apart from residential houses, the town hall, monastery buildings, farm and production buildings, e.g. breweries, mills and numerous craftsmen's workshops, the entire wooden building of St. Sebastian's Square, then called „Freier Platz“, also burnt down as well. After this tragedy, the wreckage around the square was cleaned up and the remains of the burnt houses were demolished, and the square was then shaped in a similar way to the present one. Before the houses were rebuilt, it was the place of trading pots and cattle markets.

The contemporary buildings on the square date back to the late 19th and early 20th centuries. The present-day tenement houses were probably built on the relics of the old buildings. In 1932 St. Sebastian's Church was rebuilt. The surroundings of the square and its function changed significantly after 1819, when the demolition of the city's defensive walls began. Then St. Sebastian's Square changed from a trade area to a recreation area. At present it has a new architectural style, although the recreational function has been preserved.

Sebastianplatz – ein historischer Winkel von Oppeln

Die Entwicklung der Stadt Oppeln/Opole auf dem rechten Oderufer begann bereits im 12. Jahrhundert. 1217 verlieh der Herzog Kasimir I. der Stadt die Stadtrechte (nach flämischen Recht). 1327 wurden diese um das sog. Neumarkter Stadtrecht ergänzt. Die mittelalterliche Siedlung erhielt im Verlauf des 12. und 13. Jahrhunderts eine urbanistische Gestaltung. Ende des 13. Jahrhunderts hat der Herzog Boleslaus I. von Oppeln die Stadt ummauert und durch eine Graben-Anlage, 5 Tore und Wehrtürme gesichert. Die urbanistische Gestaltung der Stadt, d.h. der Ring, das schachbrettartige angelegte Straßennetz sowie Plätze an den Wehrmauern haben aus der Stadt Oppeln/Opole ein wichtiges Handels- und Verwaltungszentrum gemacht. Die Bebauung des Platzes aus dem 15. Jh. - ähnllich wie der ganzen Stadt - war aus Holz.

1615 hat ein großer Brand in der Stadt den größten Teil der hölzernen Bebauung der Stadt zerstört. Die Einwohner konnten den Wiederaufbau der Stadt nicht vollenden, denn die Stadt wurde wiederholt durch den dreißigjährigen Krieg zerstört. Der im nordöstlichen Teil der Stadt gelegene Sebastianplatz/plac św. Sebastiana bekam seine jetzige Gestaltung erst nach Bränden und Flächenbränden, die im Zusammenhang mit den Kriegen im 17. und 18. Jahrhundert entstanden sind.

Möglicherweise stand hier bereits in der Hälfte des 17. Jahrhunderts ein Wirtshaus. Es war direkt an den Stadtmauern gelegen, in der Nähe des Nikolaitores und des Goslawitzer Tores. Es wurde höchstwahrscheinlich aus Holz gebaut, mit einem Steinsockel, laut Informationen von F. Idzikowski hatte es auch einen Steinkeller gehabt, in dem Vorräte gelagert wurden. Im Frühjahr 1679 starb in dem Wirtshaus ein Ausländer an der Pest. Die Pestepidemie hat sich sehr schnell ausgebreitet und verursachte bis zum Ende 1680 den Tod von ca. 900 Menschen, d.h. fast der Hälfte der damaligen Bevölkerung der Stadt Oppeln/Opole. Es kam sogar dazu, dass die Einwohner auf dem anderen Ufer der Oder die Brücke zerstört hatten, damit die Pest sich hier nicht ausbreiten konnte. 1680 wurde das Wirtshaus zerstört und an seiner Stelle

eine Votivkirche gebaut – die heutige Sebastiankirche – zum Ehren an den Pestheiligen. Die Einwohner verehrten am 20. Januar den hl. Sebastian und am 16. August den hl. Rochus – beide gelten bis heute als die Pestheiligen. An den Tagen fanden in der Stadt feierliche Prozessionen statt.

Bei einem weiteren Brand im Jahre 1739 wurde 2/3 der Stadtbauung zerstört, neben Wohnhäusern, auch das Rathaus, die Klostergebäude, die Verwaltungs- und Produktionsgebäude, wie Brauereien, Mühlen und zahlreiche Werkstätte, wie auch die ganze Holzbebauung des Sebastianplatzes, damals „Freier Platz“ genannt. Danach wurden die Brandstelle geräumt und die Überbleibsel der Häuser abgerissen. Dem Platz wurde seine heutige Gestaltung verliehen. Vor dem Wiederaufbau der Häuser wurde hier mit Vieh und Töpfern gehandelt.

Die gegenwärtige Bebauung des Platzes stammt aus dem Ende des 19. und Anfang des 20. Jahrhunderts, wahrscheinlich auf den Überresten der alten Fundamente. 1932 wurde die Sebastiankirche umgebaut. Der Platz und dessen Funktion haben sich nach 1819, nachdem die Stadtmauer abgerissen wurde, grundsätzlich geändert. Damals war der Sebastianplatz kein Marktplatz mehr, sondern ein Erholungsplatz. Gegenwärtig wird dem Platz eine neue architektonische Form verliehen aber seine Erholungsfunktion ist erhalten geblieben.

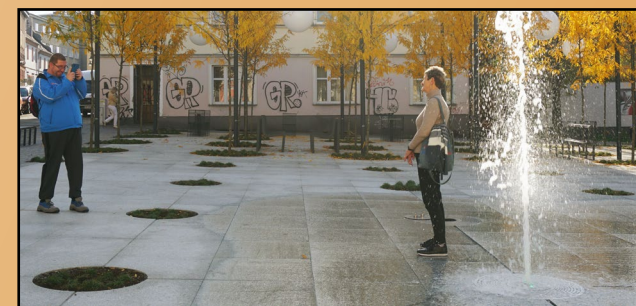

Náměstí svatého Sebastiana – historické zákoutí města Opole

Rozvoj města Opole na pravém břehu Odry začal ve 12. století. V roce 1217 udělil kníže Kazimierz městu vlastní městská práva (podle vlámského práva). V roce 1327 byly zákony, kdy již bylo zavedeno právo vlámské doplněny právem „średzkiego“. Během 12. a 13. století získalo středověké osídlení městský urbanistický tvar. Na konci 13. století opevnil město kníže Bolesław I. Opolský obrannými zdmi s příkopem, pěti branami a věžemi. Urbanistický styl města trh, dlážděné ulice a náměstí s obrannými zdmi, učinila z Opole zvláštní obchodní a administrativní centrum. Budovy náměstí z 15. století, stejně jako celé město, byly vyráběny ze dřeva.

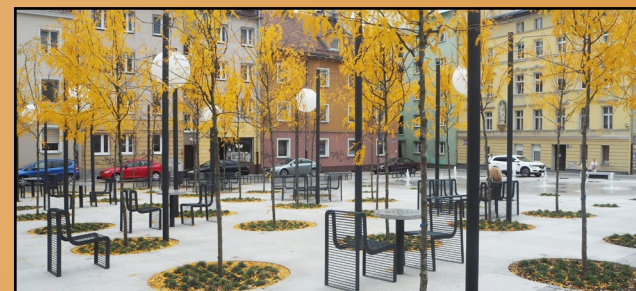
V roce 1615 většinu dřevěných budov ve městě zničil velký požár. Než obyvatelé přestavěli své domovy, město bylo během třicetileté války znovu zničeno. Náměstí svatého Sebastiana se nachází v severovýchodní části starého města, náměstí bylo ve své současné podobě vytvořeno až po požárech a válkách, které probíhaly v sedmnáctém a osmnáctém století.

Pravděpodobně již v polovině sedmnáctého století na náměstí svatého Sebastiana byl hostinec. Nacházel se přímo u městských hradeb, poblíž městských bran Mikołajské a Gosławické. Pravděpodobně byl postaven ze dřeva na kamenném základu a podle zprávy F. Idzikowského měl také kamenné sklepy pro skladování zboží. Na jaře 1679 v tomto hostinci zemřel cizinec, který zemřel na mor. Mor se rychle rozšířil a do konce roku 1680 zabil asi 900 lidí, což byla téměř polovina v té době žijících obyvatel Opole. Došlo k tomu, že lidé žijící na opačném břehu Odry strhli

most, aby se k nim nedostal mor. V roce 1680 byla budova hostince zbořena a na jejím místě byla postavena votivní (děkovná) kaple. Svatý Sebastián - patron pacientů s infekčními chorobami, byl jejich obhájce a zastánce během epidemie. Obyvatelé města Opole uctívali svatého Sebastiana a svatého Rocha, patrony chránící před infekčními chorobami a to ve dnech 20. ledna a 16. srpna. V těchto dnech se konaly slavnostní průvody k jejich uctění.

Při dalším velkém požáru v roce 1739 vyhořelo 2/3 městských budov, obytné domy, radnice, klášterní budova, přístavby a výrobní budovy, pivovar, mlýn a velký počet řemeslnických dílen. Také dřevěné budovy na náměstí svatého Sebastiana shořely, v tehdejší době jej lidé nazývali „Freier Platz“. Po této tragédii byly zbytky po požáru odstraněny, náměstí vyčištěno a zbytky spálených domů byly zbořeny, náměstí získalo tvar podobný tomu současnému. V době kdy se spálené domy začaly znovu stavět, se zde čile obchodovalo s hrnci a skotem.

Současné budovy na náměstí pocházejí z konce 19. a začátku 20. století, v současnosti jsou pravděpodobně na pozůstatcích bývalých budov postaveny současné bytové jednotky. V roce 1932 byl kostel svatého Sebastiana přestavěn. Okolí náměstí a jeho funkce se výrazně změnily po roce 1819, kdy začala demolice městských hradeb. Poté se z náměstí svatého Sebastiana, jenž byla jistou dobu komerční oblastí, stala návštěvním a rekreačním místem. V současné době dostává nové architektonické „roucho“, ale rekreační funkce byla zachována.